

C-922/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. december 17.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. december 13.

Felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél:

Stichting Waternet

Ellenérdekű fél:

MG

Az alapeljárás tárgya

Az alapeljárás tárgyát a Stichting Waternet (a továbbiakban: Waternet), egy ivóvíz-szolgáltató, és MG, egy lakhelyet váltó magánszemély – között azon kérdés tárgyában folyamatban lévő jogvita képezi, hogy kéretlen szolgáltatásnak minősül-e a Waternet általi ivóvízszolgáltatás, és ha igen, ez azzal jár-e, hogy MG-t nem terheli fizetési kötelezettség.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk szerinti jelen kérelem tárgyát egyrészt a 97/7/EK irányelvnek a 2005/29/EK irányelv 5. cikkének (5) bekezdésével és I. mellékletének 29. pontjával összefüggésben értelmezett 9. cikkének és a 2011/83/EU irányelvnek a 2005/29/EK irányelv említett rendelkezéseivel összefüggésben értelmezett 27. cikkének, különösen a „kéretlen (ivóvíz-)szolgáltatás” fogalmának az értelmezése képezi. Az ilyen szolgáltatás tiltott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősül. A kérelem tárgyát másrészt az

a kérdés képezi, hogy a fent említett irányelvi rendelkezések kizárják-e szerződés létrejöttét.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Úgy kell-e értelmezni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv 5. cikkének (5) bekezdésével és I. mellékletének 29. pontjával összefüggésben a távértékesítésről szóló irányelv 9. cikkét és a fogyasztók jogairól szóló irányelv 27. cikkét, hogy ivóvíz e rendelkezések értelmében vett kéréstlen szolgáltatásának minősül, ha az ivóvíz-szolgáltató kereskedelmi gyakorlatát a következők jellemzik:

i. az ivóvíz-szolgáltató jogszabály alapján a) kizárólagos jogosultsággal rendelkezik a számára kijelölt vízellátási körzetben a vezetékes ivóvízellátás biztosítására, és köteles is erre, valamint b) köteles az ezt kérő személyek számára a közüzemi ivóvízellátásra való csatlakozásra és az ivóvíz-szolgáltatásra vonatkozó ajánlatot tenni;

ii. az ivóvíz-szolgáltató fenntartja a fogyasztó lakásának közüzemi ivóvízellátásra való csatlakozását abban a formában, ahogyan az a fogyasztó lakásba történő beköltözése előtt volt, amelynek folytán a fogyasztó lakásában nyomás alatt vannak a vízvezetékek, és a fogyasztó egy – a vízcsap megnyitásában vagy valamely ehhez hasonló cselekményben megnyilvánuló – tevőleges és tudatos cselekmény elvégzését követően adott esetben ivóvizet vételezhet akár azt követően is, hogy közölte, nem kíván ivóvíz-szolgáltatási szerződést kötni; és

iii. az ivóvíz-szolgáltató kiszámlázza a költségeket, amennyiben a fogyasztó egy tevőleges és tudatos cselekmény elvégzése révén ténylegesen ivóvizet vételezett, az alkalmazott díjak pedig fedezik a költségeket, átláthatóak és hátrányos megkülönböztetéstől mentesek, amit az állam felügyel?

2) Ellentétes-e a távértékesítésről szóló irányelv 9. cikkének és a fogyasztók jogairól szóló irányelv 27. cikkének a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv 5. cikkének (5) bekezdésével és I. mellékletének 29. pontjával összefüggésben történő értelmezésével az az álláspont, hogy az ivóvíz-szolgáltató és a fogyasztó között ivóvíz-szolgáltatási szerződés jön létre, ha i. a fogyasztó – ahogyan a holland átlagfogyasztó is – tudja, hogy az ivóvíz-szolgáltatás költségekkel jár, ii. a fogyasztó ennek ellenére hosszú időn át rendszeresen ivóvizet fogyaszt, iii. a fogyasztó azt követően is folytatja a vízfogyasztást, hogy az ivóvíz-szolgáltatótól üdvözlőlevelet, számlákat és fizetési felszólításokat kapott, és iv. a fogyasztó, miután a bíróság engedélyezte a lakás ivóvízhálózatról történő lekapcsolását, közli, hogy mégis szerződést kíván kötni az ivóvíz-szolgáltatóval?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv: (16) preambulumbekkezdés; 9. és 14. cikk

A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”): (6), (7) és (17) preambulumbekkezdés; 5–9. és 15. cikk; az I. melléklet 29. pontja

A fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv: (60) preambulumbekkezdés; 3., 4. és 27. cikk

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Burgerlijk Wetboek (polgári törvénykönyv, a továbbiakban: BW): a 7:7. cikk 2. bekezdése (rég), a 7:7. cikk 2. bekezdése (új)

Wet van 18 juli 2009, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot de productie en distributie van drinkwater en de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening (az ivóvíz előállítására és értékesítésére, valamint a közüzemi ivóvízellátás szervezésére vonatkozó új rendelkezések megállapításáról szóló, 2009. július 18-i törvény [az ivóvízről szóló törvény]): 1., 3., 4., 5., 8., 9. és 10–13. cikk

Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, van 17 april 2012, nr. IENM/BSK-2012/14677, houdende regels met betrekking tot het afsluiten van kleinverbruikers van drinkwater (a kislevegők ivóvízzel történő ellátásának megszüntetésére vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 2012. április 17-i IENM/BSK-2012/14677. sz. infrastrukturális és környezetvédelmi államtitkári rendelet [az ivóvíz kislevegőkönél történő elzárására vonatkozó szabályok bevezetéséről szóló rendelet]): 2., 3., 4. és 6. cikk

Besluit van 23 mei 2011, houdende bepalingen inzake de productie en distributie van drinkwater en de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening (az ivóvíz előállítására és értékesítésére, valamint a közüzemi ivóvízellátás szervezésére vonatkozó rendelkezések megállapításáról szóló, 2011. május 23-i határozat [az ivóvízről szóló határozat])

Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu van 14 juni 2011, nr. BJZ2011046947 houdende nadere regels met betrekking tot enige onderwerpen inzake de voorziening van drinkwater, warm tapwater en huishoudwater (az ivóvíz-, a melegvíz- és a háztartásivíz-ellátás egyes kérdéseivel kapcsolatos végrehajtási rendelkezések megállapításáról szóló, 2011. június 14-i BJZ2011046947. sz. infrastrukturális és környezetvédelmi államtitkári rendelet [az ivóvízről szóló rendelet])

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 Hollandiában a gyakorlatban a fogyasztó elköltözésekor nem kapcsolják le (azonnal) a lakást az ivóvízhálózatról, még akkor sem, ha a kiköltöző lakó felmondta az ivóvíz-szolgáltatóval kötött szerződését, a beköltöző lakó pedig (még) nem kötött szerződést az ivóvíz-szolgáltatóval. E gyakorlat többek között az ivóvíz-szolgáltató azon jogszabályi kötelezettségéből fakad, hogy politikájának annak elkerülésére kell irányulnia, hogy a fogyasztók el legyenek vágva a közüzemi ivóvízellátástól.
- 2 MG 2012 szeptembere óta lakik egy amszterdami lakásban (a továbbiakban: lakás). A lakásba történő beköltözésekor nem jelentkezett be új lakóként a Waternetnél – az ivóvízről szóló törvény alapján Amszterdamban a vezetékes ivóvízellátás biztosítására kizárólagosan jogosult vállalkozásnál –, az előző lakó pedig annak idején nem jelentkezett ki. A Waternet továbbra is szolgáltatott ivóvizet erre a címre.
- 3 A 2014. január 1-jéig terjedő időszakra kiállított ivóvíz-szolgáltatási számlákat kifizette a lakás előző lakója.
- 4 2014. november 12-én a Waternet egy ún. üdvözlőlevelet küldött MG-nek.
- 5 2014. november 18-tól a Waternet a 2014. január 1-jétől kezdődő időszakra kiállított ivóvíz-szolgáltatási számlákat küldött MG-nek.
- 6 MG nem fizette ki a Waternet által a 2014. január 1. és 2016. november 18. közötti időszak vonatkozásában megküldött számlákat.
- 7 A Waternet keresetet indított MG-vel szemben a rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság, Hollandia) kantonrechtere (körzeti bíró, Hollandia) előtt, amellyel elsődlegesen a szolgáltatott ivóvíz kifizetését kéri. 2016. november 4-i ítéletével a kantonrechter (körzeti bíró) elutasította e keresetet.
- 8 A Waternet ezután fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben a gerechtshof Amsterdamhoz (amszterdami fellebbviteli bíróság, Hollandia). A Waternet azt kérte, hogy a gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) helyezze hatályon kívül a 2016. november 4-i ítéletet, és kötelezze MG-t a 2014. január 1. és 2016. november 18. közötti vízfogyasztás ellenértékéért 283,79 euró törvényes kamatokkal és behajtási költségekkel együtt történő megfizetésére.

2018. április 10-i ítéletében a gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

- 9 A Waternet erre tekintettel felülvizsgálati kérelmet terjesztett a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága, Hollandia; a továbbiakban: kérdést előterjesztő bíróság) elé.

Az alapeljárásban részt vevő felek alapvető érvei

- 10 MG lényegében arra hivatkozik, hogy nem kötött szerződést a Waternettel, és a Waternet kéretlenül szolgáltatott neki ivóvizet.
- 11 A Waternet egyrészt arra hivatkozik, hogy a gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) téves jogi álláspontra helyezkedett a BW 7:7. cikkének 2. bekezdése (új) értelmében vett „kéretlen szolgáltatás” fogalmát illetően. Nem valósul meg „kéretlen szolgáltatás”, ha a fogyasztó, akiről feltételezendő, hogy saját lakásához vízre van szüksége, maga dönt úgy, hogy vizet vételez a vízszolgáltató jogszabályi csatlakoztatási és ellátási kötelezettségének igénybevétele mellett. Hollandiában mindenesetre ez a helyzet, mivel ott a vízszolgáltató monopolistaként működik a szabályozott díjakkal rendelkező és a piac törvényeinek érvényesülése nélküli piacon, ami miatt főszabály szerint nem állhat fenn agresszív kereskedelmi gyakorlat. Ezenkívül az is jelentőséggel bír, hogy a vízszolgáltatónak nincs valódi lehetősége a vízhasználat megakadályozására. A BW 7:7. cikkének 2. bekezdése (rég) ezenfelül nem alkalmazható az ivóvíz-szolgáltatásra, és nem zárja ki, hogy az ivóvízfogyasztás alapján szerződés jöjjön létre.
- 12 A Waternet másrészt arra hivatkozik, hogy a gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) tévesen állapította meg, hogy a Waternet és MG között nem jött létre szerződés. A gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) nem vette figyelembe, hogy i. MG tudta, hogy az ivóvíz-szolgáltatás nem ingyenes, ii. MG ennek ellenére közel négy évig rendszeresen fogyasztott ivóvizet, iii. MG azt követően is folytatta a vízfogyasztást, hogy megkapta a Waternet üdvözlőlevelét, majd a számlákat és a fizetési felszólításokat, és iv. MG, miután a bíróság engedélyezte a lakás ivóvízhálózatról történő lekapcsolását, közölte, hogy mégis szerződést kíván kötni a Waternettel.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

Az első kérdés

- 13 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy meg kell vizsgálnia, hogy a Waternet kereskedelmi gyakorlata tisztességtelen-e azért, mert kéretlen ivóvíz-szolgáltatás esete áll fenn.

- 14 Az ilyen szolgáltatás tilos a BW – a Waternet 2014. január 1. és 2014. június 12. közötti időszakra vonatkozó követelésének vizsgálata szempontjából releváns – 7:7. cikkének 2. bekezdése (régí) és a BW – a Waternet 2014. június 13-tól kezdődő időszakra vonatkozó követelésének vizsgálata szempontjából releváns – 7.7. cikkének 2. bekezdése (új) alapján. A kéretlen szolgáltatásokat továbbá a 2005/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdése és I. mellékletének 29. pontja, a 97/7 irányelv 9. cikke, valamint a 2011/83 irányelv 27. cikke is tiltja.
- 15 Az érintett ivóvíz-szolgáltatást a következők jellemzik:
1. a Waternet jogszabály alapján kizárólagos jogosultsággal rendelkezik vízellátási körzetében a vezetékes ivóvízellátás biztosítására, és köteles is erre;
 2. a Waternet jogszabály alapján köteles az ezt kérő személyek számára a közüzemi ivóvízellátásra való csatlakozásra és az ivóvíz-szolgáltatásra vonatkozó ajánlatot tenni;
 3. a Waternet fenntartotta MG lakásának már meglévő, közüzemi ivóvízellátásra való csatlakozását. Ennek folytán e lakásban továbbra is nyomás alatt maradtak a vízvezetékek, és MG ivóvizet vételezhetett, ha ezt kívánta, akár azt követően is, hogy közölte, nem kíván ivóvíz-szolgáltatási szerződést kötni;
 4. a Waternet pedig kiszámlázta az MG által vételezett ivóvíz jogszabályban szabályozott díját.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy előzetes véleménye szerint nemleges választ kell adni annak kérdésére, hogy kéretlen ivóvíz-szolgáltatás esete áll-e fenn. A Waternet kereskedelmi gyakorlata nem sérti ugyanis közvetlenül az átlagfogyasztó gazdasági érdekeit, és nem korlátozza e fogyasztó cselekvési szabadságát az ivóvíz-vételezéssel összefüggésben. A Waternet jogszerűen eljáró versenytársainak gazdasági érdekei sem sérülnek közvetett módon, mivel az ivóvíz-szolgáltatással összefüggésben Hollandiában nem érvényesülnek a piac törvényei, és verseny sem áll fenn. A szóban forgó szolgáltatás ezért nem minősül a 2005/29 irányelv értelmében tiltandó kereskedelmi gyakorlatnak.
- 17 A jelen ügy lényeges pontokon eltér a „nem kért értékesítés” fogalmának értelmezésével kapcsolatos 2018. szeptember 13-i Wind Tre és Vodafone Italia ítélet (C-54/17 és C-55/17, EU:C:2018:710) alapjául szolgáló ügytől. A holland fogyasztó nem rendelkezik például választási szabadsággal az ivóvíz-szolgáltatót illetően, a költségeket csak akkor számlázzák ki, ha a fogyasztó elvégzett egy tevőleges és tudatos cselekményt, és az átlagos holland fogyasztó tudatában van annak, hogy az ivóvíz-szolgáltatás költségekkel jár. A Bíróság ezen ítélkezési gyakorlata ezért nem alkalmazható a jelen ügyben.

A második kérdés

- 18 A kérdést előterjesztő bíróság azt is meg szeretné tudni, hogy a fent említett irányelvi rendelkezések kizárják-e a Waternet és MG közötti szerződés létrejöttét.
- 19 MG tudta, hogy az ivóvíz-szolgáltatás költségekkel jár; ennek ellenére közel négy évig rendszeresen fogyasztott ivóvizet, azt követően is folytatta a vízfogyasztást, hogy megkapta a Waternet üdvözlőlevelét, majd a számlákat és a fizetési felszólításokat, és miután a bíróság engedélyezte a lakás ivóvízhálózatról történő lekapcsolását, közölte, hogy mégis szerződést kíván kötni a Waternettel.

MUNKADOKUMENTUM